

2007-06-19

Registratören
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar slutbetänkandet ”Friskare tänder - till rimliga kostnader” (SOU 2007:19)

Sveriges Tandläkarförbund (Förbundet) lämnar härmed följande synpunkter på slutbetänkandet ”Friskare tänder - till rimliga kostnader” (SOU 2007:19). Förbundet lämnar synpunkter på delar av slutbetänkandet och hänvisar i övrigt till remissvar från Privattandläkarna respektive Tjänstetandläkarna.

Sammanfattning

Huvuddragen i Sveriges Tandläkarförbunds remissvar kan sammanfattas i följande punkter

- Förbundet ser det som angeläget att tandhälsostatistiken utvecklas.
- Förbundet ställer sig positivt till Socialstyrelsens ökade ansvar för uppföljning och utvärdering av tandhälsa och till kvalitetsregister inom tandvården.
- Förbundet ställer sig bakom upprättandet av ett tandhälsoregister. Förbundet påpekar att registret på sikt måste utvecklas.
- Förbundet önskar ett förtydligande av vårdgivarbegreppet.
- Förbundet instämmer i utredningens kritik mot Socialstyrelsen och kräver kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med myndighetens engagemang i tandvårdsfrågorna.

Avsnitt 3 Tandhälsa

Förbundet delar utredningens uppfattning att det saknas samlad epidemiologisk information på nationell nivå om tandhälsan. Förbundet ser det som angeläget att tandhälsostatistiken utvecklas.

För att kunna beskriva tandhälsosituationen i en befolkning på ett objektivet sätt måste, enligt utredningen, flera mått nyttjas. T ex antalet felfria egna tänder och förekomst av kariesangrepp. Som utredningen konstaterar, finns en brist på statistik över tandhälsan för hela befolkningen, framför allt *kliniska data*. Förbundet vill framhålla vikten av att utveckla insamlingen av kliniska data för att kunna bedriva en evidensbaserad tandvård. Dock utan att det blir alltför administrativt betungande för tandläkaren.

3.3.3 Antal kvarvarande tänder, löständer och implantat

När det gäller utredningens resonemang kring antal kvarvarande tänder, löständer och implantat har förbundet en annan uppfattning gällande antal tänder som behövs för en acceptabel tuggfunktion. Förbundet anser att det forskningsmässiga underlaget är svagt beträffande hur många tänder en patient behöver för en acceptabel tuggfunktion. Förbundet anser dock att 20 tänder är ett *minimum* för en

acceptabel tuggfunktion snarare än tillräckligt antal tänder. Detta under förutsättning att dessa 20 tänder är fördelade på ett optimalt sätt i munnen.

Avsnitt 4 Tandvårdskonsumtion och tandvårdskostnader

4.2.1 Avtagande besöksfrekvens under 2000-talet

Förbundet vill påpeka att det finns orsaker till att besöksfrekvensen har avtagit under 2000-talet. Exempelvis har individualiserade kallelsetider, på grund av den kraftigt förbättrade tandhälsan, varit en bidragande orsak. Istället för att per automatik kalla patienter till årliga kontroller kallas vissa patienter, efter bedömning av tandläkaren och i överenskommelse med patienten, mer sällan.

Avsnitt 6 Marknaden för tandvård

6.1.2 Marknadsmakt

Utredningen för i detta avsnitt, liksom i avsnitt 7.3 Styckeprisersättning, ett resonemang kring patienternas förtroende och en föregivet låg patientnöjdhetsgrad på tandvårdsmarknaden. Förbundet vill i detta sammanhang påpeka att patienternas förtroende och låga nöjdhetsgrad främst bör ses som tecken på hög kvalitet. Dessa faktorer bidrar långsiktigt till hög kvalitet i behandling och omhändertagande samt bidrar till att hålla nere de totala kostnaderna i systemet. En hög patientnöjdhetsgrad på tandvårdsmarknaden skulle snarare vara negativt då det stör kontinuiteten i vården.

Avsnitt 16 Administration, kontroll och uppföljning

16.3 Uppföljning och utvärdering

Förbundet ser det som positivt att Socialstyrelsen får ett ökat ansvar för uppföljning och utvärdering av tandhälsa. Förbundet ställer sig bakom utredningens förslag att särskilda kvalitetsregister inrättas inom tandvården och att ett register för dentala implantat bör prioriteras.

16.4 Vårdgivarbegreppet

Förbundet anser liksom utredningen att det är fundamentalt att förtydliga begreppet vårdgivare. Det är viktigt att begreppet inte kan tolkas på flera sätt och därmed missförstås. Förbundet ser det som särskilt viktigt att förtydliga att en vårdgivare både kan vara ett landsting, ett företag eller en enskild person som bedriver tandvård.

16.7 Tandhälsoregister

Förbundet stöder utredningens förslag om upprättandet av ett tandhälsoregister och delar utredningens uppfattning att kliniska data är viktiga att samla in. Förbundet vill dock påpeka att tandhälsoregistret måste utvecklas på sikt. Vid upprättandet av registret tas endast ett fåtal parametrar in. Framöver kan fler parametrar komma att behövas.

Förbundet vill också framhålla vikten av att rapporteringen av tandhälsouppgifter inte får bli för betungande för tandläkaren.

Avsnitt 20 Konsekvensanalys

20.1.1 Inledning till konsekvensanalysen

Utredningen ger en bild av antalet sysselsatta inom respektive yrkesgrupp inom tandvården i Sverige idag. Förbundet kan som ett tillägg konstatera att de personella resurserna inom tandvården sedan ett

par år har ökat. Prognosen tyder dock på att antalet tandläkare blir färre i framtiden medan antalet hygienister ökar, vilket innebär att den högre kompetensen inom tandvården reduceras.

Att antalet tandläkare och tandhygienister sysselsatta i Sverige har ökat stöds av Socialstyrelsens Nationella Planeringsstöd (NPS).

20.2 Konsekvenser för den statliga styrningen

Förbundet delar utredningens kritik mot Socialstyrelsen och vill framföra följande för att understryka kritiken:

- Förbundet menar att det krävs odontologisk kompetens och en helhetssyn inom myndigheten för att denna ska kunna utföra ett kvalitativt arbete med tandvårdsfrågorna. Förbundet menar att tandvårdsfrågorna bör samlas i en egen organisatorisk enhet inom Socialstyrelsen. Enheten bör ges status av avdelning och avdelningschefen bör vara direkt underställd GD och ingå i verksledningen. Avdelningschefen ska vara tandläkare. Av övriga anställda, bör de tjänster som det krävs odontologisk kompetens för tillsättas med tandläkare.
- Tandvården organiseras, finansieras och har dessutom en annan lagstiftning än annan hälso- och sjukvård. Mot bakgrund av detta vill Förbundet understryka att de lösningar på frågeställningar som myndigheten praktiserar för hälso- och sjukvårdsområdet inte med automatik är tillämpbara för tandvårdsfrågorna. De odontologiska frågorna kräver särskild ämneskompetens och måste anpassas efter områdets specifika förutsättningar.
- Att Socialstyrelsen för närvarande inte lever upp till sin roll som ansvarande för vårdens innehåll och kvalitet. Särskilt gäller detta tandvårdens utveckling metodmässigt och tekniskmässigt, där Socialstyrelsen enligt förbundets uppfattning för närvarande intar en passiv och otydlig hållning.
- Förbundet delar utredningens uppfattning att Socialstyrelsen inte varit tillräckligt aktiv i sin roll som normerare av vårdens innehåll. Förbundet vill trycka på att det är särskilt viktigt att myndigheten intar en aktiv roll avseende att precisera vad som är vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Förbundet upplever att Socialstyrelsens agerande inte alltid är förankrat i den praktiska tandvården. I bland förefaller det som om ett juridiskt synsätt får ta överhanden snarare än ett vård- och patientsäkerhetsperspektiv. Ett exempel är Socialstyrelsens förändrade tolkningar om kompetensområdena för tandvårdens professioner.
- Socialstyrelsens legitimitet i tandläkarkåren är starkt ifrågasatt och det krävs extraordinära åtgärder för att återupprätta myndighetens trovärdighet.
- För att skapa förtroende för myndigheten måste kommunikationen från och svaren på frågeställningar från Socialstyrelsen vara entydig. Socialstyrelsens tillgänglighet för att ge tandläkarna svar på specifika frågeställningar måste avsevärt förbättras.
- Enligt Förbundets uppfattning brister myndigheten för närvarande i kompetens för att representera svensk odontologi internationellt, t ex genom en CDO (chief dental officer). Det är viktigt att myndigheten klarar av att göra en odontologisk omvärldsanalys även på ett internationellt plan. Det är också viktigt att myndigheten är tillräckligt kompetent för att ha en uppfattning i enskilda frågeställningar, t ex ställningstagande om implementeringen av direktivet för erkännande av yrkeskvalifikationer.

Sveriges Tandläkarförbund

Roland Svensson
Ordförande
Sveriges Tandläkarförbund

enligt uppdrag

Jeanette Falk
Kanslichef
Sveriges Tandläkarförbund